

Warszawa, dnia 18 marca 2015 r.

KMP.575.1.2015.MMo

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Domu Pomocy Społecznej im. ks. Piotra Skargi w Grójcu
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 roku (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 20 - 21 stycznia 2015 roku, do Domu Pomocy Społecznej im. ks. Piotra Skargi w Grójcu przy ul. Worowskiej 1 (dalej: DPS, Dom, placówka) udali się pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP lub Mechanizm): Dorota Krzysztoń (kryminolog), Karolina Goral, Małgorzata Molak (pedagodzy resocjalizacyjni) oraz Przemysław Kazimirski (prawnik).

Działając jako *Krajowy Mechanizm Prewencji*, osoby wizytujące sprawdziły na miejscu sposób przestrzegania praw mieszkańców DPS, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z s. Teresą Jaszczyszyn - dyrektorem placówki;
- dokonano oglądu budynku mieszkalnego, w tym m.in.: pokoi mieszkańców, sanitariatów, jadalni, sali do terapii zajęciowej, sali rehabilitacyjnej;
- w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń przeprowadzono rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami DPS;
- przeprowadzono indywidualne rozmowy z wybranymi mieszkańcami Domu;
- poddano analizie wybraną dokumentację dostępną na miejscu m.in. książki raportów pielęgniarskich, wybrane akta osobowe mieszkańców, książkę skarg, zeszyt wyjść.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną pomieszczeń.

Przedstawiciele Mechanizmu poinformowali dyrektor Domu o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki oraz sprawozdanie z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w dniach 22-23, 25, 28-29 kwietnia 2014 roku przez przedstawicieli Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, protokół kontroli przeprowadzonej w dniu 28 listopada 2014 roku przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Grójcu.

2. Charakterystyka placówki

Dom został powołany na mocy decyzji Wojewody Mazowieckiego nr 2/2011 z dnia 27 stycznia 2011 roku (WPS.II.AG/9013/19/10), którą zezwolono Parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem św. Mikołaja w Grójcu na prowadzenie Parafialnego Domu Pomocy Społecznej im. ks. Piotra Skargi dla osób w podeszłym wieku na czas nieokreślony.

Dom jest placówką koedukacyjną, przeznaczoną dla 40 osób.

W związku z tym, że DPS nie jest jednostką budżetową, gminy nie dofinansowują pobytu mieszkańców. Wsparcie w tym zakresie placówka otrzymuje od Fundacji dla ubogich im. ks. Piotra Skargi z siedzibą w Grójcu. Pełna odpłatność za pobyt w pokoju 1-osobowym wynosi 2500 złotych, a w 2- i 3-osobowych koszt pobytu wynosi 2400 złotych.

3. Legalność pobytu

W dniu 20 stycznia 2015 roku stan ewidencyjny (i rzeczywisty) mieszkańców Domu wynosił 27 osób, w tym 21 kobiet i 6 mężczyzn. Wśród nich nie było osób skierowanych na mocy postanowienia sądu, ani ubezwłasnowolnionych.

Jak zostali poinformowani wizytujący, do DPS nie są przyjmowane osoby, u których zdiagnozowano chorobę psychiczną. Osoby starające się o miejsce w placówce, zobowiązane są do przedstawienia stosownego zaświadczenia lekarskiego.

Dokumentacja mieszkańców jest kompletna i potwierdza legalność ich pobytu w DPS.

Dyrektor DPS poinformowała wizytujących, że w 2013 roku rozwiązała umowę z mieszkanką, która zaatakowała inną pensjonariuszkę. O fakcie tym została powiadomiona rodzina kobiety.

4. Personel

Zgodnie z danymi przedstawionymi wizytującym, w Domu zatrudnionych jest 26 osób, w tym 17 - na podstawie umowy o pracę i 9 – na podstawie umowy zlecenia. Wśród pracowników działu opiekuńczo-terapeutycznego wymienić można 18 osób (11 - na umowę o pracę, a 7 - zlecenie) oraz dyrektora DPS. W pełnym wymiarze pracy zatrudnione są 4 opiekunki, 4 pielęgniarki, pokojowa, pracownik socjalny, animator duchowy. Natomiast w formie umowy zlecenie zatrudnione są 2 opiekunki, 3 pielęgniarki, pracownik terapii zajęciowej i rehabilitant.

Podczas kontroli kompleksowej, pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Oddziału w Delegaturze – Placówce Zamiejscowej w Radomiu, stwierdzili brak spełnienia wskaźnika zatrudnienia, określonego w § 6 ust. 2 pkt 3a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 roku w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r., poz. 964; dalej: rozporządzenie), czyli *nie mniej niż 0,4 na jednego mieszkańca domu*. Mając na uwadze wymienione w poprzednim akapicie formy zatrudnienia, również przedstawiciele KMP mają wątpliwości w zakresie spełnienia standardu, bowiem zgodnie z rozporządzeniem, § 6 ust. 2 pkt 3 *warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających jest posiadanie wskaźnika zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego, zatrudnionych w **pełnym wymiarze czasu pracy** w odpowiednim typie domu*. Przedstawiciele KMP zwracają się do dyrektora DPS z prośbą o wyjaśnienie tej kwestii.

Dom nie zatrudnia psychologa. Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym, opiekę nad mieszkańcami sprawuje psycholog prowadzący własną poradnię, który w DPS pracuje w ramach wolontariatu, bez stałych wizyt. Zdaniem przedstawicieli KMP powyższe rozwiązanie jest niewystarczające, gdyż dotyczy wyłącznie pomocy doraźnej. Zalecane jest zatem zatrudnienie psychologa. Psycholog pracujący w placówce ma większe możliwości oddziaływania niż specjalista z poradni, bowiem poprzez przebywanie z mieszkańcami, obserwacje, rozmowy z personelem zdobywa on wiedzę o swoich podopiecznych, a przede wszystkim ich zaufanie, co zdecydowanie zwiększa efektywność pracy.

W ciągu dnia na zmianie pozostaje pielęgniarka, opiekunka i pokojowa (do godziny 16:00). W nocy opiekę nad mieszkańcami sprawuje pielęgniarka i opiekunka.

Pracę personelu Domu wspiera wolontariusz z Aresztu Śledczego w Grójcu, który pełni funkcję pracownika gospodarczego oraz pomaga w przenoszeniu mieszkańców do wanny podczas wykonywania czynności higienicznych.

W 2014 roku personel został objęty m.in. następującymi szkoleniami: *Zrozumienie demencji: co personel nocny powinien wiedzieć i jak postępować; Metody pracy w DPS z klientem trudnym; Asertywna komunikacja w pracy z mieszkańcem DPS; Przelamywanie izolacji społecznej w DPS; Przemoc instytucjonalna w placówkach opieki całodobowej a prawa mieszkańca DPS*. W harmonogramie szkoleń na 2015 rok ujęto m.in. szkolenia: *Rola pracowników pierwszego kontaktu w DPS; Oddziaływanie terapeutyczne – rodzaje, cele i zadania; Obowiązki mieszkańca DPS; Wymogi wobec pracowników DPS; przymus bezpośredni; Depresja u osób starszych*. Co więcej, pracownicy DPS podnoszą swoje kwalifikacje w szkoleniach zewnętrznych, stosownych do zajmowanego stanowiska. Przedstawiciele KMP pozytywnie oceniają ww. ofertę szkoleń, przypominając jednocześnie o obowiązku uczestniczenia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego co najmniej raz na dwa lata w organizowanych przez dyrektora domu szkoleniach na temat praw mieszkańca domu oraz kierunków prowadzonej terapii, a także metod pracy z mieszkańcami, na który wskazuje § 6 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez dyrektor placówki, w 2013 i 2014 roku (dalej: analizowany okres) nie były prowadzone postępowania dyscyplinarne przeciwko personelowi Domu. Nie było również postępowań sądowych przeciwko DPS.

5. Traktowanie

Atmosferę panującą w Domu w trakcie wizytacji, przedstawiciele KMP ocenili jako dobrą, pełną wzajemnej sympatii i szacunku. Mieszkańcy podczas rozmów z wizytującymi pozytywnie wyrażali się na temat personelu, podkreślali dobre traktowanie, życzliwość oraz zaangażowanie i profesjonalizm w opiece.

Zgodnie z informacjami udzielonymi przez dyrektor Domu, w placówce nie są stosowane środki przymusu bezpośredniego. Ponadto w analizowanym okresie nie stwierdzono wydarzeń nadzwyczajnych.

Zarówno od dyrektor DPS, jak i mieszkańców, wizytujący uzyskali zapewnienie, iż wobec pensjonariuszy Domu nie są stosowane środki dyscyplinarne.

W wyniku analizy dokumentu *Prawa i obowiązki mieszkańców*, przedstawiciel KMP stwierdził pewne nieprawidłowości. Wątpliwości budzi postanowienie zwarte w pkt 9.2,

zgodnie z którym *mieszkaniec może być przeniesiony do innego pokoju mieszkalnego tylko z ważnych powodów*. Niejasne jest jednak to, jakie powody autor miał na myśli. Co więcej, przypomnienia w tym miejscu wymaga, że przeniesienie to może zostać przeprowadzone wyłącznie za zgodą mieszkańca. W związku z powyższym, przedstawiciele KMP zalecają uzupełnienie ww. regulacji o powody zmiany pokoju pensjonariusza i dodanie zastrzeżenia, że zmiana pokoju odbywa się za zgodą mieszkańca.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Przed przyjęciem, osoby starające się o miejsce w DPS, zobowiązane są do złożenia kompletu badań krwi i prześwietlenia płuc, ponadto ksero kart szpitalnych. Nie jest wymagane zaświadczenie od psychiatry. Za wystarczający uznaje się dokument wydany przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej.

Opiekę medyczną nad mieszkańcami sprawuje lekarz rodzinny z przychodni w Błędowie, mającej kontrakt z NFZ. Wizyty realizowane są raz w tygodniu oraz w razie potrzeby. Ponadto w nagłych przypadkach wzywane jest pogotowie ratunkowe.

W przypadku pojawienia się objawów wskazujących na zaburzenia psychiczne mieszkańca, wzywany jest lekarz psychiatra. Pomoc udzielana jest w ramach wizyty prywatnej, której koszt ponosi pensjonariusz, jego rodzina, ewentualnie DPS. Przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż w pierwszej kolejności należy zapewnić mieszkańcom dostęp do bezpłatnej pomocy psychiatrycznej, poprzez np. umawianie konsultacji w poradni zdrowia psychicznego.

Wizyty u lekarzy specjalistów realizowane są w placówkach publicznej służby zdrowia. Ze względu na to, że Dom nie posiada samochodu służbowego, dojazd do przychodni mieszkańcy organizują we własnym zakresie i na swój koszt. O fakcie tym są uprzedzani przed przyjęciem do placówki. Reprezentanci Mechanizmu stoją na stanowisku, iż zasadne jest podjęcie przez dyrektor Domu starań o zakup samochodu, który umożliwi transport mieszkańców na konsultacje lekarskie, wyjazdy na wycieczki oraz dokonywanie zakupów na rzecz pensjonariuszy.

Na uznanie zasługuje fakt, iż w każdym tygodniu lekarz podstawowej opieki zdrowotnej odwiedza wszystkich mieszkańców w asyście pielęgniarki. Badane są wówczas osoby, które zgłaszają dolegliwości lub konieczność taką zasugeruje personel DPS. Raz w miesiącu odbywa się obchód generalny, podczas którego badani są wszyscy mieszkańcy, po wyrażeniu przez nich zgody. Zastrzeżenia przedstawicieli KMP budzi jednak fakt, iż wspomniane badanie odbywa się przy obecności wszystkich mieszkańców danego pokoju.

Praktyka ta stoi w sprzeczności z prawem do intymności podczas badania lekarskiego oraz wyklucza poufność w omawianiu kwestii zdrowotnych. W związku z powyższym reprezentanci Mechanizmu zalecają organizowanie badań w taki sposób, aby wykluczyć udział osób trzecich.

W rozmowie z pielęgniarką, ekspert KMP odebrała informację, iż osoby mające trudności w połykaniu otrzymują leki rozkruszone lub rozpuszczone. W podobnej formie medykamenty są wydawane w przypadku wyrażenia przez mieszkańca odmowy przyjmowania lekarstw. Przyjmują je bez swojej wiedzy, co ekspert KMP uznała za niewłaściwą praktykę. Może to prowadzić w przyszłości do sytuacji, w której pensjonariusze nie będą chcieli zażyć leków podanych jawnie w innej formie, z uwagi np. na odczuwane przez nich dobre samopoczucie oraz brak dolegliwości wynikający z systematycznego podawania leków bez ich wiedzy. Przedstawiciele KMP zalecają zaprzestanie podawania mieszkańcom leków wbrew ich woli oraz odnotowywanie faktu odmowy przyjęcia medykamentów w książce raportów pielęgniarskich.

Rehabilitant zatrudniony w DPS pełni pracę w wymiarze 16 godzin miesięcznie (2 razy w tygodniu po 2 godziny). W ocenie przedstawicieli KMP taki wymiar czasu pracy nie pozwala na prowadzenie usprawniania dużej grupy mieszkańców. Zastrzeżenia wizytujących wzbudziła także niewielka sala przeznaczona do prowadzenia rehabilitacji, w której znajdują się rowery stacjonarne, małych rozmiarów UGUL z jedną parą podwieszek, stepper przymocowany do drabinek, pionizator, materac. Niemożliwe jest korzystanie z niej przez kilka osób jednocześnie. W związku z tym, działalność rehabilitanta opiera się głównie na prowadzeniu gimnastyki przyłóżkowej. Zdaniem przedstawicieli KMP zasadne jest zwiększenie liczby godzin pracy fizjoterapeuty oraz rozważenie zmiany miejsca sali rehabilitacji, przy jej doposażeniu w sprzęty do ćwiczeń.

7. Prawo do informacji

Dokumentami obowiązującymi w placówce są *Regulamin Organizacyjny Domu Pomocy Społecznej im. Ks. Piotra Skargi w Grójcu* (dalej: Regulamin organizacyjny) oraz *Prawa i obowiązki mieszkańców* (został on wywieszony na tablicy ogłoszeń. Udostępniony jest także adres Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wraz z numerem infolinii, adres Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka oraz Biura Rzecznika Praw Pacjenta. Ponadto mieszkańcy mogą zapoznać się z tygodniowym jadłospisem oraz ramowym planem dnia.

Na ww. tablicy widnieje także informacja, iż dyrektor Domu jest do dyspozycji mieszkańców oraz ich przedstawiciele ustawowych codziennie w godzinach 9:00-15:00, a w razie jej nieobecności, dostępny jest personel DPS.

Zgodnie z *Prawami i obowiązkami mieszkańców, książka skarg i wniosków znajduje się u Dyrektora Domu*, co sprawia, że niemożliwe jest złożenie anonimowego wpisu. Przedstawiciele KMP zalecają umieszczenie ww. książki w ogólnodostępnym miejscu.

Mieszkańcy, z którymi rozmawiali wizytujący, nie posiadali wiedzy o pracownikach pierwszego kontaktu. Zdaniem przedstawicieli KMP, ważne jest, aby pensjonariusze wiedzieli do kogo mogą się zgłosić z prośbą o pomoc w załatwieniu swoich spraw. Podobnie rozpowszechniona powinna być informacja o możliwości kontaktu z psychologiem. Mieszkańcy nie byli bowiem świadomi, że mają prawo poprosić o rozmowę z nim.

Mieszkańcy podpisują m.in. oświadczenia o zapoznaniu z Regulaminem, zgodzie na przetwarzanie danych osobowych, zgodzie na gromadzenie i przechowywanie pism urzędowych oraz dokumentów ich dotyczących w oryginale.

Przed przyjęciem do DPS pensjonariusze informowani są o tym, iż nie mogą być zwolnieni z odpłatności za pobyt w razie korzystania z urlopu poniżej 21 dni. Niemniej jednak przypomnienia wymaga art. 63. ust 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 t.j.), dalej: ustawy, zgodnie z którym *mieszkaniec domu, a także inna osoba obowiązana do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej, jeżeli mieszkaniec domu przebywa u tej osoby, nie ponoszą opłat za okres nieobecności mieszkańca domu nieprzekraczającej 21 dni w roku kalendarzowym*. Przedstawiciele KMP zalecają respektowanie przytoczonego wyżej przepisu.

8. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Zgodnie z informacjami udzielonymi wizytującym, o samodzielnych wyjściach mieszkańców decyduje ich stan psychofizyczny. Określany jest on na podstawie obserwacji w zakresie funkcjonowania pensjonariusza oraz rozmowy z lekarzem. Osoby, które są niesprawne ruchowo lub mają zaburzoną orientację, poza teren placówki wychodzą z bliskimi lub z pracownikiem Domu. Przedstawiciele KMP prewencyjnie zwracają uwagę, iż zasada ta powinna być stosowana także wobec osób ubezwłasnowolnionych i skierowanych na mocy postanowienia sądu.

Grupowe wyjścia organizowane są w obrębie posesji. Osoby leżące i sadzane na wózki, zabierane są na świeże powietrze w zależności od pogody.

Kontakt telefoniczny mieszkańcy mogą utrzymywać, korzystając z prywatnych telefonów stacjonarnych w pokojach lub telefonów komórkowych. Mogą także wykonać bezpłatne połączenie z bezprzewodowego aparatu znajdującego się w portierni oraz w biurze.

Zgodnie z informacją udzieloną wizytującym, odwiedziny mieszkańców nie podlegają ograniczeniom w zakresie grona odwiedzających i dni tygodnia wyznaczonych na spotkania. Niemniej jednak, na tabliczce znajdującej się przy wejściu do budynku widnieją godziny, w których spotkania z bliskimi są możliwe: 10:00-12:30 oraz 14:00-17:00. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż ww. informacje mogą wprowadzać w błąd osoby bliskie mieszkańcom, dlatego należy dokonać ich korekty, zgodnie z praktyką obowiązującą w DPS. Odwiedziny mogą być realizowane w pokojach pensjonariuszy, jadalni, świetlicy, pokoju gościnnym, kuchence, sali terapii zajęciowej.

9. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

Jak zostali poinformowani wizytujący, terapia zajęciowa odbywa się w dni powszednie w godzinach 11:45-12:45. W ramach zajęć mieszkańcy wykonują stroiki, obrazy, kompozycje z kwiatów, a także uczestniczą w animacji umysłowej (np. w ćwiczeniach polegających na zgadywaniu) i treningu pisania. Przedstawiciele KMP podkreślają, iż godzinnej terapii nie można uznać za wystarczającą w zakresie zabezpieczenia potrzeb mieszkańców. Dyrektor DPS powinna dołożyć starań, aby zapewnić pensjonariuszom dostęp do zajęć rozwijających ich umiejętności, a także pozwalających na atrakcyjne spędzanie czasu wolnego w pracowni terapii zajęciowej, w większym wymiarze godzin niż obecnie.

Praca z mieszkańcami odbywa się na podstawie rocznego planu. Uwagę zwraca, iż miesięczne propozycje dla mieszkańców nie są różnorodne. W każdym z nich zawarte są bowiem *czytanie prasy, książek; prace ręczne* (w części miesięcy stosowne do zbliżających się świąt, pór roku). W planie rocznym ujęte zostały także *spotkania modlitewne*, których zdaniem pracowników BRPO, nie można uznać za oddziaływania terapeutyczne. Co 4 miesiące organizowane są wspólne imieniny solenizantów ze wskazanego okresu, co również zostało ujęte w omawianym planie. Spośród wyróżniających się wydarzeń w 2014 roku, wymienić można jedynie: spotkanie z okazji

święta założycielki Zgromadzenia Adoraterek Krwi Chrystusa, tłusty czwartek, spotkanie z artystami z agencji *Art. Menatoia*, wykład na temat cukrzycy, pogadankę na temat dobrego nastroju, czy dzień wspomnień o Janie Pawle II. Zdaniem przedstawicieli KMP jest to stanowczo za mało, aby uznać ofertę pracy z mieszkańcami za wystarczającą, dlatego należy dążyć do jej rozszerzenia. Podkreślenia wymaga, że oferta ta częściowo związana jest z praktykami religijnymi, nie powinna być zatem dominującą w działalności DPS, do którego są przyjmowane także osoby innych wyznań lub niewierzący.

Na terenie Domu wystawiane są przedstawienia wychowanków przedszkola i uczniów z pobliskiej szkoły.

W Domu nie ma samorządu mieszkańców ze względu na brak kandydatów. Nie odbywają się także spotkania społeczności. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż zebrania mieszkańców z kierownictwem i personelem DPS są dobrą płaszczyzną do wymiany uwag i wyrażania potrzeb przez pensjonariuszy Domu, jak również rozwiązywania bieżących problemów. W związku z powyższym poddają pod rozważenie organizowanie ww. spotkań z zachowaniem zasady dobrowolności.

Jak zostali poinformowani wizytujący każdy nowoprzyjęty mieszkaniec przechodzi okres adaptacyjny, po którym układany jest indywidualny plan wsparcia, w miarę możliwości przy jego udziale.

10. Warunki bytowe

Do dyspozycji mieszkańców przeznaczone są pokoje 1-, 2- i 3-osobowe. Większość z nich została pozytywnie oceniona przez wizytujących. Uwagę zwracał indywidualny charakter nadany tym pomieszczeniom. Mieszkańcy mogą wyposażać pokoje nie tylko w meble, ale także obrazy i ozdoby, które są ich własnością. Zastrzeżenia przedstawicieli KMP wzbudziły jednak ściany, które w części pokoi pozostawały wiele do życzenia ze względu na ubytki w farbie i widoczny brud, dlatego też zalecają przeprowadzanie bieżących przeglądów oraz malowanie pomieszczeń wymagających odświeżenia. Zalecenie dotyczące prac naprawczych dotyczy także podłóg noszących ślady znacznego wyeksploatowania.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudził fakt, iż w części pokoi przyciski instalacji przyzywowej znajdowały się poza zasięgiem ręki mieszkańca np. za szafą lub nie było ich wcale. Dostęp do nich jest szczególnie ważny w przypadku osób leżących, które muszą wzywać pomoc, wołając. Brak wiedzy o konieczności podjęcia interwencji, może

wydłużać czas oczekiwania na reakcję personelu, dlatego konieczne jest zabezpieczenie pensjonariuszy w omawianym zakresie.

Do każdego pokoju przynależy łazienka, wyposażona w miskę ustępową, kabinę prysznicową oraz umywalkę.

Czas wolny mieszkańcy mogą spędzać w sali terapii zajęciowej, wyposażonej w puzzle, gry stolikowe (*Chińczyk, Domino*). Dom dysponuje papierem do robienia orgiami, bibułami, czy gliną. W DPS wyodrębniono także świetlicę, w której znajdują się fotele, kanapy i punkt biblioteczny. W tym miejscu odbywają się projekcje filmowe.

Palarnia została wyodrębniona w piwnicy budynku mieszkalnego. Wyposażona jest w wentylację grawitacyjną oraz okno.

Posiłki spożywane są przez mieszkańców w jadalni lub w pokojach w przypadku złego stanu zdrowia. Dodatkowo, w kuchence pomocniczej mieszkańcy mają stały dostęp do wody mineralnej z dystrybutora, pieczywa, herbaty, cukru, soków oraz produktów przekazanych przez kuchnię (w dniu wizytacji mieszkańcy mogli także poczęstować się ciastkami). Zgodnie z *Prawami i obowiązkami mieszkańców*, pensjonariusze mogą otrzymać dodatkowy posiłek od dyżurnej opiekunki.

Wizytujących poinformowano, iż osobom z tzw. dietą papkową miksowane jest oddzielnie I i II danie, ale czasem podawane są razem. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż posiłek dla takich osób powinien być jednodaniowy i mieć postać specjalnie przygotowanej zupy (umożliwiającej łatwe przełykanie), wzbogaconej o produkty białkowe.

Dom zapewnia mieszkańcom podstawowe środki higieniczne. Przed przyjęciem do DPS, kandydaci informowani są o konieczności przygotowania garderoby oraz bielizny pościelowej ze wskazaniem liczby wymaganych kompletów. Przedstawiciele KMP nie mają zastrzeżeń do ustaleń dotyczących wyposażenia mieszkańca, jednak stawianie tak konkretnych wymagań (np. półgolf 4 szt., bezrękawnik 2 szt., *strój świąteczny, granatowy lub czarny *dla pani kostium z białą bluzką, *dla pana garnitur z białą koszulą*) jest nieuzasadnione. Trzeba bowiem wziąć pod uwagę indywidualne preferencje oraz możliwości finansowe kandydatów. W związku z tym reprezentanci Mechanizmu zalecają naniesienie zmian w dokumencie *Zestaw garderoby oraz bielizny wymagany przy przyjęciu mieszkańca do Parafialnego Domu Pomocy Społecznej*.

W rozmowie z wizytującymi mieszkańcy dobrze ocenili warunki bytowe oraz wyżywienie zapewnione w Domu.

10 a. Dostosowanie placówki do potrzeb osób niepełnosprawnością

Wizytujący ocenili Dom jako dostosowany w niepełnym stopniu.

Główne wejście do budynku nie zawiera progu, drzwi są łatwe do otwarcia, odpowiedniej wysokości, natomiast wejście boczne zawiera próg powyżej dopuszczalnych 2 cm (W DPS - 3 cm), który może znacznie utrudniać wejście osobom poruszającym się na wózkach.

Przed wejściem do Domu znajduje się pochylnia, której kąt nachylenia wynosi 21°, podczas gdy maksymalnie powinien on wynosić 15°. Nieprawidłowością jest także brak oznaczenia przed biegiem pochylni.

Wszystkie ciągi komunikacyjne są szerokości pow. 120 cm oraz zapewniają odpowiednią przestrzeń manewrową 150 cm. Kondygnacje dostępne są dzięki windzie spełniającej pewne kryteria dostępności. Chociaż kabina ma wymiary mniejsze niż 1,1m x 1,4 m, możliwe jest korzystanie z niej przez osobę poruszającą się na wózku. Zastrzeżenia budzi jednak fakt, iż panele sterujące umieszczone są powyżej wysokości 80-120 cm (w DPS – 130 cm), brakuje na nim oznaczeń w alfabecie Braille'a, poręcz umieszczona jest powyżej wysokości 90 cm (w DPS – 108 cm), lustro umieszczone jest powyżej wysokości 100 cm od podłogi (w DPS - 112 cm), brakuje informacji dźwiękowej (jest tylko wizualna). Ponadto przestrzeń manewrowa przed windą wynosi 145 cm, przy czym za standard uznaje się minimum 160 cm.

Schody wyposażone są w poręcze jednostronne lub dwustronne oraz zawierają materiał zapobiegający poślizgowi. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż powinny być także wyposażone w oznaczenia krawędzi stopni oraz oznaczenia przed biegiem stopni.

Szerokość drzwi w pokojach i do jadalni nie spełnia standardu 90 cm (80 cm – szerokość drzwi wejściowych i w przedsionku do pokoju, a 70 cm - do łazienki).

W zakresie wyposażenia pokoi uwagę zwraca fakt, iż nie ma możliwości otwarcia okien przez osoby poruszające się na wózku lub niskiego wzrostu. Za wysoko umieszczone są także włączniki światła, czyli powyżej 90-120 cm (w DPS - 136 cm). Przyznać jednak należy, iż wysokość łóżek, które zostały zmierzone przez wizytujących, spełniała kryteria wysokości 45-55 cm. Z uwagi na to, iż pokoje sprawdzane były w sposób losowy, przedstawiciele KMP zalecają zweryfikowanie tej kwestii we wszystkich pomieszczeniach.

Udogodnień dla osób o obniżonej sprawności, zamontowanych w toaletach, nie można uznać za dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Poręcze przy

muszli nie są zainstalowane w odpowiedniej odległości 40 cm (w DPS - 35 cm, 47 cm), chociaż znajdują się na właściwej wysokości między 70 a 85 cm. Ponadto przestrzeń manewrowa w łazienkach przy pokojach jest mniejsza niż o średnicy 140-150 cm, nie we wszystkich jest możliwość swobodnego dojazdu i transferu na muszę ustępową, wysokość muszli nie spełnia standardu 45-50 cm (w DPS – 42 cm), prysznice posiadają brodziki, nie ma swobodnego dojazdu wózkami do umywalki, baterie nie mają przedłużonej dźwigni, nie ma możliwości sięgania z wózka po ręcznik, wysokość umieszczenia luster wyklucza korzystanie z nich przez osobę poruszającą się na wózku.

W DPS wyodrębniono toaletę uznaną za dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednakże wizytujący ocenili ją w sposób zgoła inny. Prysznic bezbrodzikowy nie posiada stanowiska, które umożliwi samodzielne skorzystanie z niego przez osoby poruszające się na wózku. W dalszej części znajduje się wanna, do której wchodzi wysoki stopień. Zauważyć przy tym należy, iż Dom nie jest wyposażony w podnośnik, ułatwiający personelowi przeprowadzenie zabiegów higienicznych wobec osób leżących.

Przedstawiciele KMP zalecają dyrektor Domu podjęcie starań o wyeliminowanie wymienionych wyżej nieprawidłowości oraz spełnienie wskazanych standardów.

11. Prawo do praktyk religijnych

Na terenie DPS została wyodrębniona kaplica, w której odprawiane są msze święte (codziennie i w święta) przez księdza z parafii prowadzącej DPS. Do osób leżących ksiądz przychodzi z posługą. Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym, w placówce nie ma przymusu realizowania praktyk religijnych.

Wszyscy mieszkańcy deklarują wyznanie rzymskokatolickie, chociaż wcześniej w DPS przebywała osoba będąca świadkiem Jehowy.

12. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT przedstawiciele KMP zalecają:

Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Grójcu:

1. wyjaśnienie kwestii spełnienia przed DPS wskaźnika zatrudnienia, o którym mowa w § 6 ust. 2 pkt 3a rozporządzenia;
2. podjęcie starań o zatrudnienie psychologa;
3. zapewnienie mieszkańcom dostępu do bezpłatnej pomocy psychiatrycznej;

4. prowadzenie szkoleń dla personelu, o których mowa w § 6 ust. 2 pkt 3a rozporządzenia;
5. zwiększenie liczby godzin pracy fizjoterapeuty oraz rozważenie zmiany miejsca sali rehabilitacji, przy jej doposażeniu w sprzęty do ćwiczeń;
6. wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie dostosowania DPS do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wskazanych w pkt 10a niniejszego Raportu;
7. zapewnienie mieszkańcom stałego dostępu do instalacji przyzywowej;
8. dokonywanie przeglądów stanu technicznego pokoi mieszkańców oraz systematyczne eliminowanie nieprawidłowości w tym zakresie;
9. podjęcie starań w celu zakupu samochodu;
10. organizowanie badań lekarskich w taki sposób, aby wykluczyć udział osób trzecich (niewykonyjących zawodu medycznego);
11. zaprzestanie podawania mieszkańcom leków wbrew ich woli oraz odnotowywanie każdego faktu odmowy przyjęcia medykamentów w książce raportów pielęgniarских;
12. zwiększenie wymiaru godzin terapii zajęciowej oraz zapewnienie zajęć odpowiadającym zainteresowaniom mieszkańców oraz ich umiejętnościom;
13. organizowanie spotkań społeczności Domu i personelu;
14. zapewnienie osobom z dietą tzw. papkową posiłków jednodaniowych, które mają postać specjalnie przygotowanej zupy (umożliwiającej łatwe przełykanie), wzbogaconej o produkty białkowe;
15. rozpowszechnienie wśród mieszkańców wiedzy na temat ich pracowników pierwszego kontaktu oraz możliwości kontaktu z psychologiem;
16. zapewnienie mieszkańcom możliwości anonimowego złożenia skargi;
17. naniesienie zmian w dokumencie *Prawa i obowiązki mieszkańców*, stosowanie do uwag zawartych w pkt 5 niniejszego Raportu;
18. naniesienie zmian na tabliczce informującej o godzinach odwiedzin;
19. respektowanie przepisu art. 63. ust 1 ustawy;
20. naniesienie zmian w dokumencie *Zestaw garderoby oraz bielizny wymagany przy przyjęciu mieszkańca do Parafialnego Domu Pomocy Społecznej*.

Proboszczowi Parafii rzymskokatolickiej pod wezwaniem św. Mikołaja w Grójcu:

1. wsparcie finansowe dyrektor Domu w realizacji zaleceń wymagających nakładów pieniężnych.